

Motion till riksdagen

1988/89:Kr405

av Berndt Ekholm och Evert Svensson (s)

Stöd till ideella organisationers volontärarbete i Sverige

Det finns en allmänt positiv attityd till ideellt engagemang i Sverige i dag och en tydlig vilja att stödja folkrörelsearbete. Senast befastes detta i folkrörelseutredningen. Särskilt starkt är stödet till ungdomsarbetet. Inom ramen för detta har dock en viktig arbetsform hamnat i en svår ekonomisk situation, som motiverar ett särskilt stöd.

Sedan mer än 30 år har en form av volontärtjänst på heltid för ungdom i åldern 18–25 år praktiserats och haft stor betydelse inom ett flertal frivilligorganisationer. De kristna ungdomsorganisationerna var först med att erbjuda sådana alternativ, utforma riktlinjer, utbildning och organisatoriska ramar. Det finns ingen heltäckande statistik, men man kan räkna med att minst ca 500 ungdomar varje år utför vad som här betecknas som volontärtjänst i Sverige inom de ideella organisationernas ram, huvudsakligen inom kyrkor och samfund.

Det finns ett dubbelt syfte med dessa frivilliginsatser. Dels skall man naturligtvis göra en arbetsinsats på heltid för något som man tror på och själv är villig att offra något för. Dels är avsikten att man själv skall få tillfälle att utvecklas som medmänniska och i de flesta fall även som ledare. Det är ett utmärkt sätt att fördjupa förståelsen för folkrörelsearbete.

Som huvudprincip gäller att man gör en ettårig, i vissa fall tvåårig, insats i lokalt arbete inom organisationens ram, som ett uttryck för personligt engagemang och utan avsikt att tjäna pengar. De flesta får arbeta bland barn och ungdom och gör därmed en betydelsefull samhällsinsats. De ursprungliga ersättningsvillkoren – mat, logi och fickpengar – gäller fortfarande, men har i takt med utvecklingen av mer detaljerade skatteregler i de flesta fall utvecklats till en fast men låg "månadslön". I dag ligger riktmärket på att volontären skall ha lägst ca 1 700 kr kvar till mat och personliga fickpengar per månad, när hyra och skatt betalats.

För att säkra målsättningen vad gäller personlig utveckling ges en introduktionskurs – i flera fall omfattande 4 veckor – samt återkommande kursdagar under året. Dessutom finns ett uttalat krav på en lokal handledare, som skall se till att volontären utifrån sina egna förutsättningar får pröva sin förmåga, lära sig att samarbeta och i stigande grad ta ansvar och utveckla ledarskap. För de flesta har ett sådant år inneburit betydelsefulla erfarenheter och praktik inför valet av yrke och livsväg. I många fall har det också gett nödvändig inkänning i den egna rörelsens idé och målsättning och god förberedelse för framtida arbetsuppgifter inom någon idéburen rörelse. Totalt sett torde en sådan volontärperiod kunna betraktas som ett studieår.

De kristna organisationer som erbjuder olika former av volontärtjänster inom Sverige har enat sig om följande gemensamma kriterier:

- frivillig insats under en begränsad tid, vanligtvis ett år
- frivilligarbetaren fungerar som en extra resurs och tar därmed inte arbete från någon annan
- ersättningen är låg, t.ex. utgångspunkten är att lönen skall räcka till mat, husrum och fickpengar
- man satsar tid och engagemang och får i gengäld ett år av lärdom, erfarenhet och en chans att mogna som människa
- man får praktik för eventuellt kommande tjänst inom kyrka och samfund
- man får tid till eftertanke och chans att pröva sin kallelse inför försatt tjänst.

Gällande skatteregler med bl.a. schablonbeloppen för fri kost och logi som riktmärken gör det allt svårare för de arbetsgivare det här gäller – i de flesta fall lokala församlingar eller lokalavdelningar av ideella ungdomsorganisationer med små ekonomiska resurser byggda i huvudsak på frivilliga gåvor och medlemsavgifter samt en del kommunala bidrag – att erbjuda volontärtjänster vid sidan av de nödvändiga fasta heltidstjänsterna. På senare år har de stegrade hyreskostnaderna gjort att de totala kostnaderna inklusive de därmed även stigande sociala avgifterna nått en sådan nivå att allt fler har börjat i frågasätta sin förmåga att erbjuda den här typen av volontärtjänst i framtiden. Som exempel kan nämnas att om en lokalförening i dag vill erbjuda en volontärtjänst och vill att volontären skall få ca 600 kr/mån som egna fickpengar, måste föreningen i många fall räkna med att den totala kostnaden uppgår till 6 000 kr/mån vilket inkluderar kostnader för mat, bostad, skatt och sociala avgifter.

Eftersom ett flertal ungdomsorganisationer och en stor grupp ungdomar ser den här möjligheten att få ge uttryck för en bärande grundidé hotad i dag, är det viktigt att något görs för att säkra och helst förbättra förutsättningarna för sådan volontärtjänst i Sverige inom de ideella organisationernas ram.

Folkrörelseutredningen uppvaktades av de kristna ungdomsorganisationerna i denna fråga men såg för sin del ingen möjlighet att få med något förslag i sitt betänkande. Ungdomsbostadsstödet ger inte heller någon väsentlig lindring för dessa ungdomar.

Vid föregående riksmöte har skatteutskottet prövat frågan om tillämpningen av schablonbeloppen kan justeras just för volontärarbete eller om annan skattelindrande åtgärd kan vidtas. Därvid har utskottet funnit, att detta av principiella skäl inte är möjligt. Skattesystemets regler skall ju nu snarare förenklas, undantagen minskas.

En annan väg, som då återstår att pröva, är möjligheten till statsbidrag inom ramen för det statliga stödet till ungdomsarbete. Detta alternativ omnämndes i vår motion till förra riksmötet, men det fick ingen sakbehandling, eftersom motionen endast remitterades till skatteutskottet.

Vi motionärer återkommer således här. Det bör vara möjligt att inom ramen för stödet till de centrala ungdomsorganisationerna specialdestinera medel till volontärarbete inom landet. ●m stödet framdels förändras enligt

folkrörelseutredningens betänkande om nya principer för det statliga stödet, bör det vara möjligt att inom ramen för ett resultatbaserat stödsystem tilldela volontärbetet särskilda medel.

Mot. 1988/89
Kr405

Volontärtjänsten i Sverige utgör en unik tillgång, som i dag brottas med svåra ekonomiska problem och därför borde stödjas av staten genom särskilda åtgärder.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till volontärbete i Sverige bedrivet av ideella organisationer.

Stockholm den 23 januari 1989

Berndt Ekholm (s)

Evert Svensson (s)